

Београдска филхармонија
Belgrade Philharmonic Orchestra

Sezona 2016/2017

Utorak, 6. septembar 2016. godine
Koncertna dvorana Čajkovski u 19 časova

GOSTOVANJE U MOSKVI

Dirigent: **Danijel Rajskin**
Solista: **Nemanja Radulović**, violina

Nikolaj Rimski-Korsakov
Fantazija na srpske teme, op. 6

Trajanje: oko 7 minuta

Aram Hačaturjan
Koncert za violinu i orkestar

Allegro con fermezza
Andante sostenuto
Allegro vivace

Trajanje: oko 35 minuta

Antonjin Dvoržak
Simfonija br. 9, op. 95 u e-molu (*Iz Novog sveta*)

Adagio. Allegro molto
Largo
Scherzo. Molto vivace
Allegro con fuoco

Trajanje: oko 40 minuta

Koncertmajstori: **Tijana Milošević i Miroslav Pavlović**

Na predlog kompozitora i pripadnika eminentne *Ruske petorke*, Milija Balakirjeva, mladi umetnik **Nikolaj Rimski-Korsakov** (1844-1908) je 1867. godine napisao *Fantaziju na srpske teme*. Balakirjev je želeo da, uz svoju *Češku uvertiru*, uključi i jedno novo delo, koje će biti izvedeno na koncertu pan-slovenske muzike. Zbog toga je i prikupio nekoliko srpskih tema, koje je ustupio Korsakovu za dalji rad. Kompozitor ga je napisao u jednom dahu, a kasnije je izjavio da nije bio toliko inspirisan pan-slovenskim osećanjima, koliko lepotom samih tema. Na premijeri, 24. maja 1867. godine, dirigovao je Milij Balakirjev, a delo je doživelo veliki uspeh. Čajkovski je, godinu dana kasnije, u jednoj koncertnoj kritici pohvalio orkestraciju i strukturalnu inventivnost kompozicije, što je mladom Korsakovu konačno otvorilo vrata ka tada već uticajnoj *Ruskoj petorci*.

Dvadeset godina kasnije, Rimski-Korsakov je revidirao ovo delo koje je potom štampano u varijanti koja se izvodi i danas.

Koncert za violinu i orkestar sovjetsko-jermenskog kompozitora **Arama Hačaturjana** (1903-1978), nastao je 1940. godine. Posvećen je velikom ruskom violinisti Davidu Ojstrahu, koji ga je 16. septembra iste godine premijerno izveo u Moskvi. Delo je doživelo odličnu recepciju publike i kritike, i 1941. godine dobilo *Staljinovu nagradu* za umetnost. Ojstrah je aktivno učestvovao u izradi solo deonice, a čak je na kraju i sam napisao kadencu, koja se značajno razlikovala od originalne kompozitorove kadence.

Ovo delo jedno je od tri koncerta koje je Hačaturjan napisao za članove renomiranog *Sojvetskog klavirskog trija*, koji je u tomk sastavu nastupao od 1941. do 1963. godine. Klavirski koncert napisan je 1936. godine, za Ljeva Oborina, a Koncert za violončelo i orkestar 1946. godine, za Svjatoslava Knuševickog.

Koncert za violinu i orkestar je danas jedno od standardnih dela repertoara 20. veka namenjenog ovom instrumentu, a njegova popularnost traje i danas. Tako je i čuveni francuski flautista Žan-Pjer Rampal, 1968. godine uradio transkripciju dela za flautu, uz veliku podršku samog Hačaturjana. Iako je kadenca prvog stava u Rampalovoj transkripciji potpuno drugačija, u ostatku kompozicije Rampal se u potpunosti držao originala, pa je i ovaj aranžman zastupljen na savremenom koncertnom repertoaru.

Period trogodišnjeg boravka **Antonjina Dvoržaka** (1841-1904) u Americi u najvećoj meri obeležila je njegova poslednja, **Deveta simfonija** u e-molu iz 1893. godine. Ovo delo, popularno nazvano *Iz novog sveta*, nastalo je kao porudžbina Njujorške filharmonije, koja je i izvela 16. decembra 1893. godine u *Karnegi Holu*, pod upravom Antona Sejdla. Upravo je ovaj podnaslov uneo brojne zabune u tumačenja porekla tematskog materijala dela. Da li je kompozitor pišući simfoniju bio opčinjen mislima o domovini, ili je jača bila inspiracija različitim narodima i rasama koje je Dvoržak sreo po dolasku u Ameriku (na prvom mestu Indijancima i Afroamerikancima), do sada nije utvrđeno. Jedino što jeste jasno je činjenica da Dvoržak nigde nije koristio direktne citate već postojećih melodija, već je stvorio potpuno originalnu muziku.

Simfonija je napisana u klasičnoj četvorostavačnoj sonatnoj formi, sa tradicionalno raspoređenim tempima. Najpoznatiji je drugi stav, koji donosi

nostalgičnu melodiju poverenu engleskom rogu. Decenijama kasnije, na tu melodiju dodati su stihovi, i ona je postala veoma popularna u Americi. Ovu melodiju, kao i temu koju je iskoristio u trećem stavu, Dvoržak je planirao da upotrebi i u svojoj operi *Pesma Hijavate*, koju nikada nije realizovao do kraja. Danas, Devetu simfoniju američka nacija smatra *ambasadorom* svoje umetničke muzike u svetu.

Asja Radonjić